

Åtgärdsval för ökad framkomlighet längs Ekerövägen

Dnr KS 13/143-318

Trafikverket har tidigare föreslagit att genomförandeavtal ska undertecknas mellan Ekerö kommun och Trafikverket, i likhet med de avtal som påtecknas mellan Trafikverket och ett antal andra kommuner i regionen. Detta gällde primärt planeringen för mer omfattande objekt som ingår i Länsplan för regional transportinfrastruktur, respektive Nationell plan för transportsystemet.

Efter sommaren har Trafikverket dock funnit att ett genomförandeavtal inte längre erfordras, för byggande av Förbifart Stockholm, respektive breddning av Ekerövägen till fyra körfält. Skälet är redan föreliggande avtal mellan parterna, gällande transportinfrastrukturinsatser av den 20 februari 2009, avtal beträffande objektens medfinansiering av den 30 mars 2010 - såväl som överenskommelse efter samråd, som undertecknats av Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Trafikverket och Ekerö kommun den 7 april 2011.

Ett antal utestående oklarheter angående den pågående vägplaneringen i kommunen måste dock hanteras. Motivet är att, på förekommen anledning, säkerställa avtalens syften avseende de permanenta infrastrukturinvesteringar, men även provisoriska åtgärdsval i byggsleden - som i grunden utgjorde förutsättningen för Ekerö kommuns medfinansiering.

I enlighet med åtagandena i ovan nämnda infrastrukturavtal ska Trafikverket och Ekerö kommun gemensamt verka för att berg- och materialtransporter till såväl som från Lovön, under byggskedena sker via provisoriska hamnar och till lägen för mellandeponi. Trafikverket har nu för egen del framfört att det är möjligt att tolka innebörden av den samsyn, som gemensamt formulerats i avtalen, på alternativa sätt. Enligt Trafikverkets förmenande skulle detta resultera i att en begränsad mängd lastfordon kan trafikera Ekerövägen under de omkring åtta år som byggnads- och anläggningsåtgärderna genomförs.

Ekerö kommun intar även fortsatt en mycket rigid inställning till denna ståndpunkt, vilket fortsatt präglar de överläggningar/förhandlingar som förs mellan Ekerö kommun och Trafikverket, angående pågående planering för byggnadsarbeten på Lovön å ena sidan - och bedömning av

eventuella förslag till kompensatoriska åtgärdsval, exempelvis pendelbåtar på Stockholms inre vatten å andra sidan.

Ekerö kommun finner därvid att kompletterande beslut och överenskommelser avseende erforderliga förtydliganden, som beskrivs i nedanstående textavsnitt, snarast möjligt måste komma till stånd:

- **Pendelbåtar på Stockholms inre vatten**

Stockholms läns landstings trafiknämnd har den 27 augusti i år fattat beslutet att i samverkan med Ekerö kommun, Trafikverket och Stockholms stad vidareutreda möjligheterna att trafikera Mälaren med pendelbåtar på sträckan mellan Ekerö centrum och Gamla stan (eller Stadshuset) i Stockholm - ett projekt som framtagits på kommunens initiativ. Nya målpunkter kan tillskapas i den centrala regionkärnan.

Denna kompletterande kollektivtrafikinsats, skulle även utgöra en av flera åtgärdsval, för att kunna avlasta fordonsflödet över Lovön - som till varierande delar utgör statligt byggnadsminne, världsarv, såväl som riksintresseområde - under den följd av år då mycket omfattande byggnadsarbeten pågår, föranledda av Ekerövägens breddning till fyra körfält.

Sträckan mellan Ekerö centrum och Brommaplan kommer även efter tidpunkten för trafiksättning av Förbifart Stockholm, att utgöra det i särklass mest dominerande kommunikationsstråket för boende och yrkesverksamma i kommunen, vid arbetsresor under vardagar - samt för besökare av de unika kulturmiljöerna.

Trafikverket har uttalat en avsikt att finansiera denna åtgärd. Ekerö kommun skulle i detta läge sannolikt förbättra tillgängligheten genom att anordna förbättrade parkeringsmöjligheter för privatfordon och cyklar, nära bytespunkten (bussterminal, båt-brygga samt fordonsparkering) i Ekerö centrum.

- **Provisorisk färjeförbindelse sträckan Färjstaden och Lövsta**

I kommunens översiktsplan anges att i den situation Förbifart Stockholm inte skulle byggas, måste istället andra komplement till transportinfrastrukturen mellan Ekerö kommun och andra delar av vår region tas fram. Därvid påpekas att ny färjeförbindelse mellan östra Färingsö och Hässelby företrädesvis bör prioriteras.

Trafikverkets generaldirektör lämnade år 2008 uppdraget till alla regioner, att studera möjligheterna för etablering av färjeförbindelser som ett bättre alternativ till vägbyggnader i särskilt

utsatta avsnitt. Trafikverket valde därför att i Stockholms län bland annat studera sträckan mellan Färingsö och Lövsta.

De juridiska och funktionella förutsättningarna för färjeläge vid primärt Lybäck, men även Färjstaden, Österby, Nibbla, Kungsbryggan och Hilleshög har övergripande studerats. Utöver detta har dimensionerande parametrar fokuserats - som antalet färjor, lastkapacitet, turtäthet samt beläggning på för-, respektive eftermiddagar, trafiksäkra tillfartsvägar, anordnande av fordonskö vid färja mm.

Ekerö kommun valde i juni 2010 att vidare utreda en förbindelse mellan Färjstaden/Hästbryggan och Lövsta - det enda alternativ som inte redan hade utgått, mot bakgrund av tekniska motiv. Utredningen omfattade översiktligt även vägavsnittet mellan Hästbryggan och Svartsjö, såväl som vägavsnittet mellan Lövsta och anslutande infrastruktursystem (trafikleden mellan Hässelby och Vällingby, alternativt den blivande Ormbackaleden).

Trots de faktiska nyttoeffekter som skulle vara möjliga, i det fall färjeförbindelsen kom till stånd, bedömdes i oktober 2011 möjligheterna att bedriva en permanent färjetrafik - delvis i samverkan med Trafikverket och Stockholms stad - i detta område som små. Planeringsprocessen inriktades istället främst på en provisorisk färjeförbindelse, med fokus på hamnläge vid Hästbryggan vid Färjstaden.

Ett informations-/samrådsmöte mellan Ekerö kommun, boende i enbostadshus, ägare till mantalssatta lantbruksfastigheter med ett vitt förgrenat innehav av mark- och fiskesamfälligheter vid Färjstaden, med flera sakägare, avhölls den 14 januari i år. Även då framgick tydligt att samtliga beslut kommer att överklagas av berörda parter - i färjelägets närmiljö likväl som längs fordonsvägen mellan färjeläget och Sänga-Nibbla (Svartsjö).

Överklagandehantering kommer med största sannolikhet att ta lång tid i anspråk, varför beskriven färjeförbindelse måhända inte kommer till stånd, förrän den breddade Ekerövägen (samt Förbifart Stockholm) sätts i trafik.

Skälet till detta är huvudsakligen omfattande rättsliga processer, som bland annat bedöms innebära expropriation av enskilda personers markinnehav - för att få rådighet över erforderliga mark- och vattenområden. Ekonomisk skadeståndersättning måste hanteras parallellt med planeringen för fysiska byggnadsinsatser, såsom anläggningsåtgärder i två färjelägen och flera berörda vägar, uppförande av en teknik- och personalbyggnad på

var sin sida om Lövstafjärden, markförstärkningar på berörda fastigheter mm.

Nettonuvärdeskvoten för projektet blir alltså låg, oavsett hur det i tekniskt hänseende bedrivs - samt oavsett om projektet från administrativ synpunkt bedrivs medelst vägplan som framtas av Trafikverket (i enlighet med bestämmelserna i väglagen), eller detaljplan som framtas av Ekerö kommun (med stöd av plan- och bygglagen samt miljöbalken). Man bör hålla i minnet att även utgången i ett slutligt domstolsutslag i överprövande rätt får betraktas som förhållandevis osäker.

Trafikverket har valt att inte längre medverka i rubricerat färje-projekt. I Stockholms län har enbart en färjelinje förverkligats - för tung fordonstrafik - på sträckan mellan Slagsta och Tyska botten.

Mot bakgrund av ovan angivna skäl föreslås att följande ärenden avbryts:

KS 10/146-501 Ny vägsträckning och färjetrafik Färingsö-Lövsta
KS 07/276-533 Intentionsavtal för färjetrafik Färingsö-Lövsta

- **Busstrafik via färjeförbindelse mellan Jungfrusund och Slagsta**

Eftersom Ekeröbornas arbetspendling, sjukvårdsresor mm förhållandevis frekvent företas till och från Huddinge kommun, Södertälje kommun, men även Botkyrka kommun - bör kollektivtrafikutbudet snarast möjligt utvidgas med en stombusslinje via dessa färjor.

Under den tid som breddning av Ekerövägen pågår, skulle även denna kollektivtrafikinsats utgöra ett angeläget åtgärdsval, för att kunna avlasta fordonsflödet på detta trafikavsnitt.

- **Mer frekvent busstrafik mellan Ekerö centrum och Brommaplan**

Kollektivtrafikandelen i Ekerö kommun förväntas öka under det närmaste decenniet. Förbifart Stockholm medger bättre framkomlighet för stombussar på Ekerövägen. Alla regionala aktörer förväntas även samverka för en reell fyrfältsfunktion på hela vägsträckan mellan Nockeby och Brommaplan, men även avsevärt förbättrade trafikflöden vid bytespunkten Brommaplan och genom Stockholm västerort. Som komplettering till nuvarande busstrafik, skulle en matarbusslinje mellan Ekerö centrum och Brommaplan - under de tider under dygnet som arbetspendling dominerar fordonsflödet - nå en hög nettonuvärdeskvot.

Under den tid som breddning av Ekerövägen pågår, skulle även denna kollektivtrafikinsats utgöra ett angeläget åtgärdsval, för att kunna avlasta fordonsflödet på detta trafikavsnitt.

Ekerö kommun som ovan

Leif Kåsthag
Planeringsamordnare
Kommunledningskontoret

Kopia till:
Kommunkansliet